

розвиваючі технології на їхню думку це займає багато часу а також брак літератури з даної технології.

Результати анкетування свідчать про актуальність даної теми, адже в сільській школі розвиваючі технології майже не застосовуються. Керівникові потрібно:

- 1) створити матеріально – технічну базу;
- 2) створити систему матеріальних стимулів;
- 3) дати кожному вчителю змогу реалізувати свої здібності, вміння, навички на практиці;
- 4) вчителям надавати можливість постійно здобувати в процесі роботи нові знання й уміння;
- 5) повинен завжди заохочувати ініціативу колективу у будь – якій справі, а не прагнути перешкоджати їм у застосуванні нового.

Література

1. Васильченко Л. Управлінська культура керівника школи в системі післядипломної педагогічної освіти // Директор школи. Україна. – 2006. – №8. – с.52 – 63.
2. Вдовиченко Р. Функціонально – посадові вимоги до професійної управлінської діяльності керівника школи // Рідна школа. – 2005. – №2. – с.16 – 21.
3. Жебелева Н. Разработка системы мотивационных решений для персонала образовательного учреждения // Методист. – 2006. – №9. – с.35 – 42.

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТА ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ОСВІТИ

Бендус Т.О., Кравченко К.М. (Полтава)

Вченими-науковцями висувається гіпотеза, що кожний біологічний вид, з'явившись на світ і переживши пік свого розвитку, вмирає. Вмирає з однієї простої причини – змінюються умови існування, до яких він був пристосований. Нині на Землі збереглося не більше 0,01% усіх видів, народжених еволюцією. Із кожним десятиріччям їхня кількість скорочується. Чи є Людина щасливим винятком із цієї сумної закономірності? Якщо мати на увазі лише біологічну суть людства, то навряд чи. Проте Людина – істота соціально активна, вона здатна не допускати такого розвитку подій [1;15].

Люди для спільної діяльності в історичному розвитку об'єдналися у певні спільноти. Останні мають власні риси менталітету, мораль, культуру, цінності, звичаї тощо. Але існують і загальнолюдські цінності, які об'єднують людей всього світу. Ягупов В.В. (автор підручника «Педагогіка» для студентів педагогічних спеціальностей) називає такі вічні цінності: віра, надія, любов, доброта, чесність, справедливість, щирість, милосердя, великодушність, мудрість, благородство [3;62].

Нами було проведено опитування групи студентів природничого факультету. Їм було запропоновано відповісти на запитання: "Які загальнолюдські цінності Ви знаєте?" Втішним є те, що менше трьох ознак не було названо. У всіх анкетах (100%) наявні такі цінності, як чесність і доброта. 7% опитаних назвали такі цінності: повага до старших, шанування предків, співчуття, комунікабельність. Частими (5%) були такі якості, як людяність, вихова-

ність, любов, гуманність, розуміння інших. Але зустрічалися (3%) і такі, як дружба, духовність, відвертість, розум, що не повністю виражають загальнолюдські цінності.

Наш народ здавна відзначався своєю високою духовністю. Саме вона залишається нетлінною і з глибини віків промовляє до нас звичаями, обрядами тощо. Але зараз ми живемо у скрутні часи. У душах багатьох людей хаос. Знецінюються моральні та етичні цінності. Нерідко, на жаль, ми стаємо свідками того, що світом керують бездуховність, несправедливість та егоїзм.

Ми вирішили дізнатися, чи знає молодь про менталітет українського народу і його яскраві риси. Результати досить цікаві. Всі відповіді настільки різняться, що важко віднайти схожість. Найчастіше зустрічаються (55%) привітність і гостинність. Але були й такі відповіді (20%), де наявні культурність, гуманність, доброзичливість, порядність. Проте якості, які відповідають найголовнішим цінностям українського менталітету: любов до рідної мови, культури, національних свят і традицій; історична пам'ять; почуття національної гідності; патріотизм; готовність до захисту Батьківщини; самопожертва в боротьбі за свободу нації тощо респондентами не називалися.

Результати опитування говорять про те, що сучасна молодь не обізнана в цьому. Це надзвичайно великий недолік. І його повинна виправляти держава шляхом виховання, навчання (освітнього процесу).

З усього, що існує в суспільстві, найціннішою і найважливішою є Людина. Цінність Людини визначається, насамперед тим, що вона найдосконаліша з усіх відомих нам істот [2;142]. Але в той же час Людина не є найдосконалішою істотою. Адже її фізичний і духовний розвиток залежить від багатьох чинників: соціальне оточення, виховання, навчання тощо. Коли ми кладемо насінню соняшника в землю, то знаємо, що з неї неодмінно виросте лише соняшник. Коли ж народжується дитина – ніхто не знає ким вона стане в житті: художником, науковцем, державним службовцем чи злочинцем. Отже, людина, маючи здатність мислити (на відміну від тварин), у процесі життя діяльності розвивається, удосконалюється чи, навпаки, деградує.

Проведені дослідження показали, що 60% респондентів розглядають людину як біосоціальну істоту. 8% – вважають людину особою, яка має совість, чуйність, та в найменшій мірі – жорстокість, нахабство, егоїзм. 9% – переконані в тому, що людина – це насамперед особистість, соціально сформована в процесі індивідуального розвитку. 10% опитаних говорять про те, що людина є лише представником людського роду – *Homo sapiens*. Найцікавішим, найближчим до дійсності було визначення, яке звучить так: "Людина – це вершина еволюції природи, яка є найдосконалішою ланкою, але водночас і одним з найнебезпечніших екологічних факторів (антропогенний). В простому розумінні – це істота, яка досягла свого".

Можемо зробити висновок, що більшість опитуваних (80%) розглядає людину як біосоціальну істоту. Але це неправильно, адже наука виділяє у людині три начала: біо-, психо-, соціо-.

Наші дослідження показали, що сучасна молодь не усвідомлює всієї ваги знань про національні цінності як загальнолюдські так і українського менталітету. Це призводить до того, що у суспільстві породжується егоїзм, бездуховність, серед молоді – девіантна поведінка. Це великий недолік української нації зараз. Людям як соціально активним істотам, потрібно не допустити того, щоб занепав "український дух". Для цього кожна людина повинна усвідомлювати, берегти, не втрачати ту частину українського менталітету, яка в ній наявна. Цьому допоможе ретельніше виховання, цілеспрямоване навчання у руслі збереження цінностей, пам'яті про українських предків і героїв тощо.

Освіта – це процес і результат гармонійного, духовного розвитку осо-

бистості, з одного боку, а з іншого – засіб того ж гармонійного, духовного розвитку, спрямованого на становлення неповторної індивідуальності і гідного громадянина України. Саме це повинно бути найголовнішою метою всіх учасників педагогічного процесу.

Аналізуючи всі зібрані нами дані та матеріали, слід виділити головні національні цінності української нації. До них відносять: гуманізм, любов до землі, господарства, держави, культури тощо; незалежність (в думках, кордонах); патріотизм; вірність традиціям; культуру побуту; національний оптимізм; високі моральні цінності (культ матері, Батьківщини тощо). Особливо актуальні зараз такі цінності, як Віра, Надія, Любов. На даний час як ніколи всім нам потрібна віра один в одного, надія на краще життя суспільства. А щодо любові, то вона була актуальною завжди. Адже для того, щоб щось творити на Землі – потрібно любити.

В усі часи жінка для українців була берегинею роду. Її покликання, вважається, полягає в тому, щоб створювати сімейний затишок, народжувати і виховувати дітей, дарувати їм любов, піклуватися про них, бути завжди сильною та терплячою тощо. Обов'язок чоловіка – забезпечувати сім'ю і країну матеріально, захищати їх, розумно вести господарство, бути фізично сильним, щоб виконувати важку фізичну роботу. Чоловік весь час прагне до незалежності як матеріальної, так і духовної.

Обов'язок кожного свідомого громадянина України – знати, берегти і передавати майбутньому поколінню цінності українського народу.

Література

1. Апанасенко Г. Чому вимирають східні слов'яни? //Дзеркало тижня, № 1.- 2007.-С. 15
2. Людина і суспільство: Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Р. А. Арцишевський та інші.- К. :Ірпінь :ВТФ «Перун» ,2004.- 416 с.
3. Ягупов В. В. Педагогіка :Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2003.-560 с.

СПЕЦКУРС "ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ" ЯК ЗАСІБ ЦІЛЕСПРЯМОВАНОЇ ЕКОЛОГО- ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Бойчук Ю.Д. (Харків)

У сучасних умовах загострення екологічної ситуації актуальним є розв'язання проблеми формування еколого-валеологічної культури особистості, яка виступає основою свідомої неруйнівної екологічної і здоров'язберігаючої поведінки, готовності до оздоровлення свого екологічного середовища, ціннісного ставлення до свого здоров'я й навколишнього світу, розуміння їх взаємообумовленості. Еколого-валеологічна культура має стати основою для соціально-природної адаптації людини, підтримання високої якості навколишнього середовища, здорового генофонду нації.

Формування еколого-валеологічної культури вимагає створення в загальноосвітній школі умов для еколого-валеологічної освіти і виховання підростаючого покоління. Важлива роль тут належить учителю і, відповідно, актуальності набуває формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя у контексті його професійно-педагогічної підготовки.

Проведений теоретичний аналіз і узагальнення дозволяють нам зробити